

Aspecte inedite din viața savantului Ion Popescu—Voitești

ION LĂCEANU

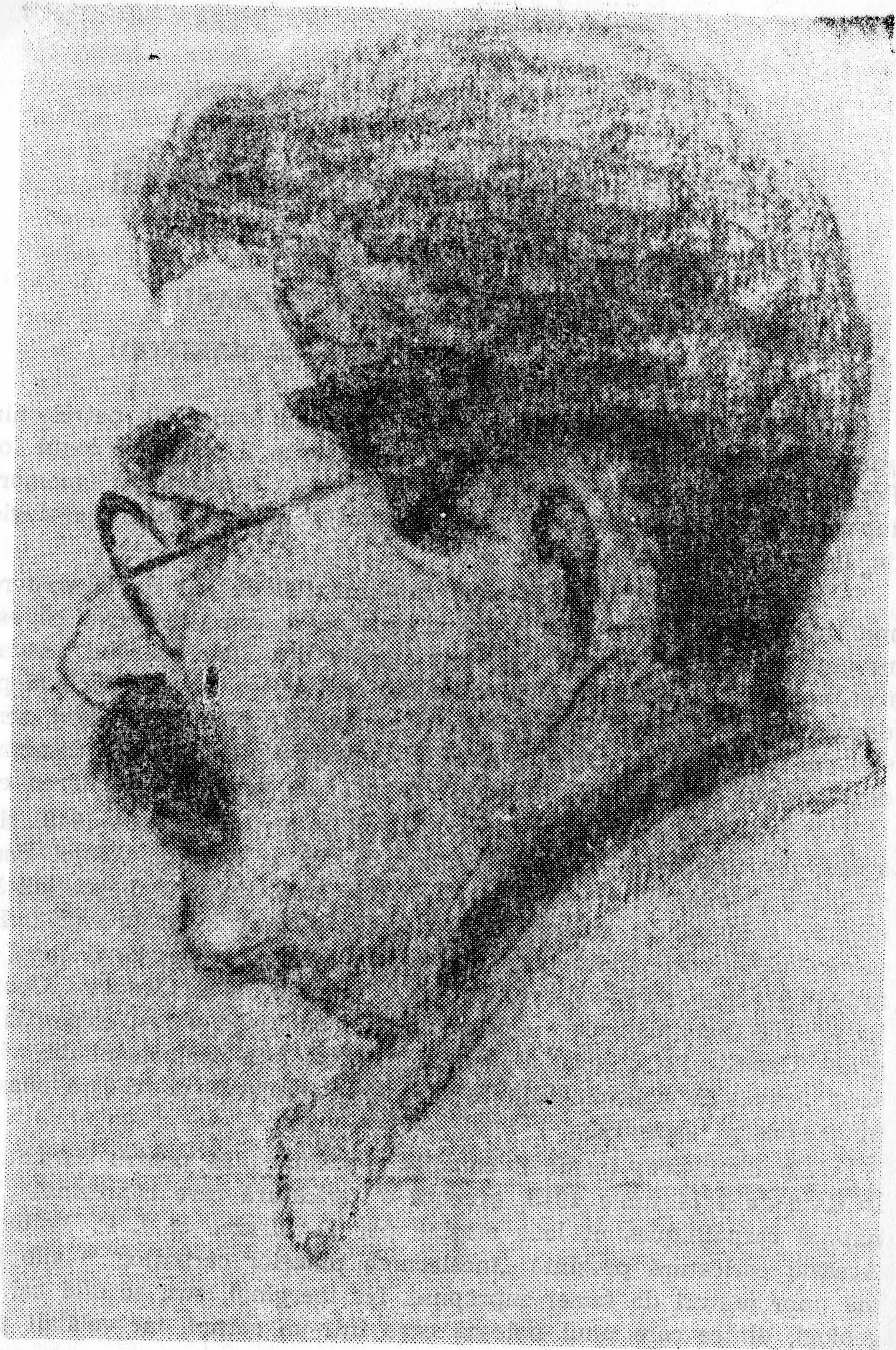
VASILE MARINOIU

Printre fiii meleagurilor gorjene, care au îmbogățit patrimoniul științei românești și universale, un loc de frunte îl ocupă geologul Ion Popescu-Voitești „marele meșter al profilelor cu o uimitoare memorie topografică“¹⁾. El a dat cele mai complete studii de sinteză geologică de la noi din țară.

În luna noiembrie, 1976 s-au împlinit 100 de ani de la nașterea marelui savant. În contextul acestei aniversări, am considerat că este necesar să studiem și unele aspecte inedite din viața marelui savant român, pe lângă aspectele cunoscute din activitatea sa științifică și pedagogică. Am folosit unele materiale necercetate pînă în prezent, scrisori de la savanți de renume către I. Popescu-Voitești, unele fotografii din albumul personal al geologului, carnete de însemnări pe teren etc.

Unul din aspectele inedite se referă la perioada 1910—1919, cînd a fost profesor la catedra de științe naturale a Liceului „Matei Basarab“ din București²⁾. Astfel, la 15 martie 1912, datorită imparțialității unanim recunoscută și încrederii în tactul pedagogic, profesorul I. Popescu-Voitești este solicitat să arbitreze meciul „ce reprezintă jocul de fotbal“³⁾ dintre echipa Liceului „Matei Basarab“ și a Liceului „George Lazăr“ din București, ce s-a disputat pe locul unde a fost expoziția agrară. Considerăm necesar să subliniem acest fapt necunoscut din viața sa și pentru că mișcarea fotbalistică era la începutul ei în țara noastră în perioada respectivă.

Un alt aspect inedit îl constituie pasiunea sa pentru caricatură. În data de 1/14 iunie 1913, execută o caricatură care reprezintă „Les nappes carpathiques et leur origine par L. Mrazec et I. P. Voitești“. Această caricatură prezintă „încălecarea pînzelor carpatice“⁴⁾ sub forma unor mături de femei suprapuse, iar marginal, sus, se află cei doi geologi, dintre care unul notează ceva într-un carnet, iar celălalt pare a lovi cu ciocanul geologic într-un strat. Caricatura este executată în creion pe o foaie din carnetul de însemnări al geologului. Pe verso este

Ion Popescu-Voitești

redat profilul. Printre alte caricaturi amintim un autoportret executat din profil și o caricatură înfățișând pe un prieten al său, Bisnoșanu.

Demn de menționat este și faptul că pionierul geologiei românești era un patriot desăvârșit. În sprijinul acestei afirmații amintim că a luptat efectiv pentru apărarea pământului românesc și a desăvârșirii unității naționale, în perioada primului război mondial. Necesitatea descoperirii de zăcăminte de sare și petrol, ca urmare a crizei determinată de prima conflagrație, a făcut ca guvernul să-l solicite pe maiorul I. Popescu-Voitești pentru noi prospecțiuni geologice în acest sens. Aceasta se vede și din „Permisul de circulație“, bilingv (în românește și rusește), nr. 206 din 18 iunie 1917, eliberat de Marele Cartier General al Armatei.

Din cald patriotism, soarta bogățiilor naturale din țara noastră l-a determinat în nenumărate rânduri să ceară guvernului român să refuze concesionarea acestora unor firme și ingineri străini, care își intensificau introducerea capitalului lor în țara noastră între cele două războaie mondiale.

Un ecou al multiplei personalități a geologului gorjean îl constituie și bogata corespondență cu mari personalități ale vremii: L. Mrazec, Gh. M. Murgoci, I. Simionescu, V. Vîlcovici, F. X. Schaffer etc. Într-o scrisoare a lui Victor Vîlcovici, expediată din București la 10 decembrie 1941, către I.P. Voitești, în care primul își cere scuze că nu a putut participa la ultima lecție de rămas bun a geologului, ca profesor universitar, acesta are numai cuvinte elogiase la adresa savantului, arătând: „Și totuși rămîi profesor al facultății noastre, profesor iubitor de catedră și de studenți, la sfatul căreia ne vei permite să facem apel din cînd în cînd; rămîi colegul care a știut întotdeauna să topească vrajba și neînțelegerile dintre unii și alții, la căldura unei romantice iubiri de oameni“⁵).

Tot din această scrisoare se vede și punctul de vedere al intelectualității progresiste române cu privire la evenimentele din acea perioadă, profesorul Vîlcovici arătând în continuare: „Din această din urmă însușire a D-tale avem nevoie, poate, mai mult ca oricînd în momentul de față, în care nervii noștri sînt întinși de evenimente dincolo de limită“. Se referea desigur la împingerea României în războiul antisovietic și la politica guvernului antonescian.

Nu am putea încheia aceste referiri noi la viața marelui savant, fără a aminti dragostea sa nețărmurită față „de catedră și de studenți“. Promoția de studenți ai Facultății de științe naturale din București din anul 1938 a hotărît să poarte numele „Promoția 1938 — Profesor Popescu-Voitești“⁶).

NOTE:

1. V. Stanciu, Viața și opera lui I.P. Voitești, Ed. Astra 1936, pag. 9.
- *) Mulțumim și pe această cale inginerului pensionar Toropu I. din comuna Bălănești care ne-a sprijinit în întocmirea materialului.
2. Dr. I.P. Voitești — Memoriuri de titluri și lucrări, Cluj — Institutul de arte grafice „Ardealul“ — 1936.
3. Insemnare făcută pe spatele fotografiei de Mircea Elefterescu.
4. I.P. Voitești și L. Mrazec — „Contributions a la connaissance des nappes du Flysch Carpatique an Roumanie“ — Anuar Institutul geologic — vol. V, fasc. 2 — pag. 528—559, în traducerea românească, București 1914.
5. Scrisoarea prof. Victor Vâlcovici către I. Popescu-Voitești din 10 decembrie 1941.
6. Scrisoarea promoției 1938 ai Facultății de Științele Naturii din București către I.P. Voitești, din 30 iunie 1938.

Desen de I. Popescu-Voitești

VICTOR VILCOVICI

1941

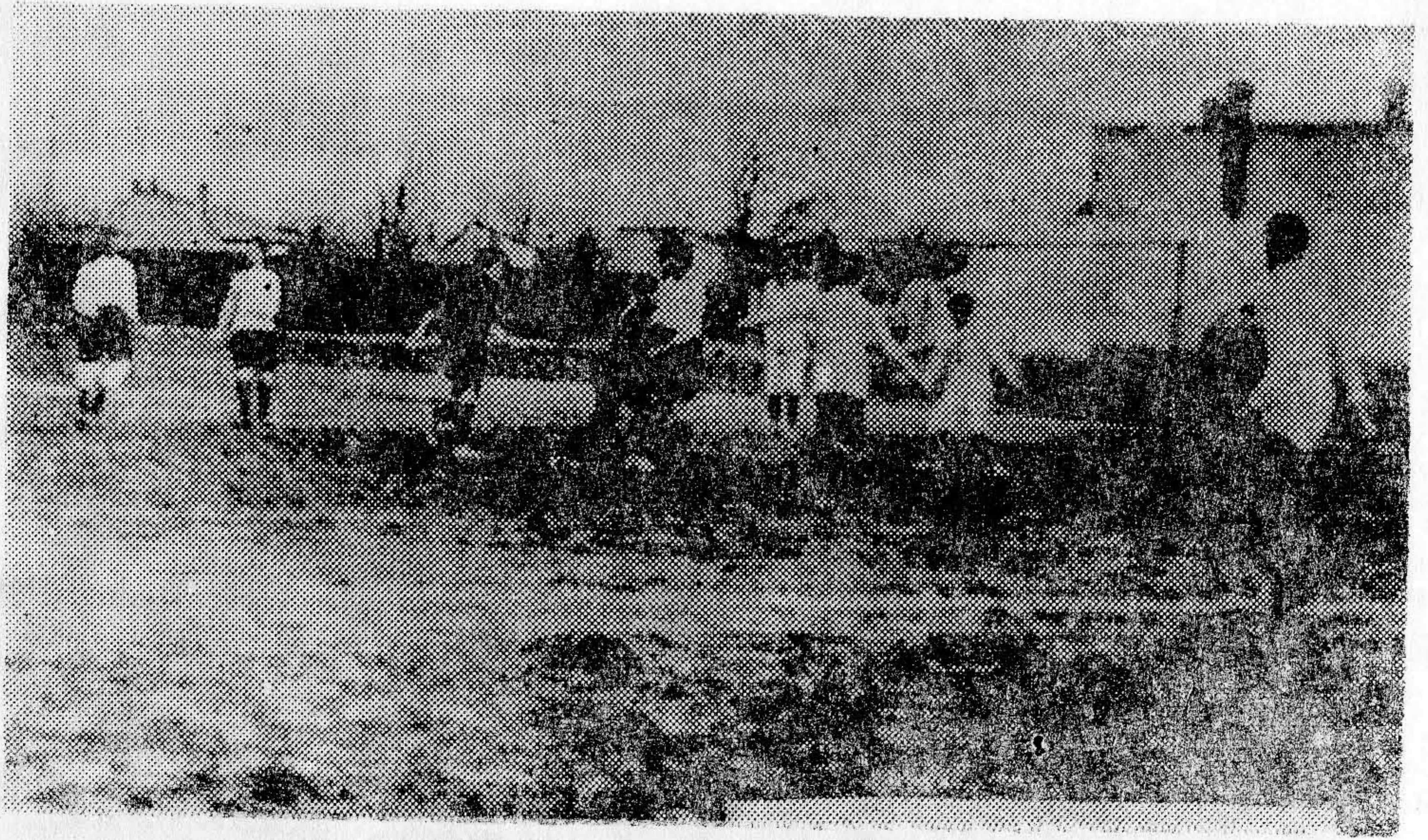
dragă Domnule Voitești,

Am scris din nou ca nu pot veni la lectia de azi. Am
 fi dorit din toata inima sa vin sa fi strans mana
 draga ca voi fi la un altina lectia ca profesor al Universitatii
 noastre, in viziunea ca in langa de demnitatea de un
 profesor nu sunt altceva numai momente de delectare
 intelectuale. Si totusi, profesorii ne tinem la un nivel
 profesional, intre noi si studentii, la nivelul
 de respectare si facem apel din cand in cand, adesea
 ideile care a fost in totdeauna si totdeauna vorbim si
 mintile noastre sunt in alti, la caldura unei reuniuni
 in care se vorbeste de aceasta sau aceea inuzita a
 D-ului nostru, poate, mai mult ca ori cand in
 momentul de fata, in care noii nostri sunt intruni
 pe evenimentele, dincolo de izvoare.

Te rog sa pastrezi aceasta in cea mai buna ordine
 si sa-mi scrie la vremea potrivita.

Victor Vilcovici

Scrisoarea profesorului universitar Victor Vilcovici, din 1941, către I. Popescu-Voitești

Aminire

Această fotografie reprezintă jocul de „Foot-
ball”, care a avut loc în ziua de 15. Martie 1912, între
echipa liceului „Mădălen Băncăleș” și a liceului
„Lazăr”, pe locul unde a fost Săpătoria Uzinei
Textilei liceului „Mădălen Băncăleș” a fost
Domnul Profesor Popescu Voitești.

Mădălen Băncăleș

Vedere privind un meci de fotbal arbitrat de I. Popescu-Voitești, în 1912